Република България

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Н А Р Ъ Ч Н И К

за практическо приложение на условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние

СОФИЯ

2016 г.

СЪДЪРЖАНИЕ **стр.**

УВОД 3

Предназначение 3

Основание. 3

Обосновка 3

Заповед на Министъра на земеделието и храните 3

Контролиращ орган 4

Допустимост за кандидатстване 4

Национален стандарт 1. 4

Национален стандарт 2. 5

Национален стандарт 3. 6

Национален стандарт 4. 8

Национален стандарт 5. 9

Национален стандарт 6. 11

Национален стандарт 7а) 12

Национален стандарт 7б) 13

Национален стандарт 7в) 15

Национален стандарт 7г) 17

Приложение 1 18

УВОД:

1. Предназначение

Наръчникът за практическото приложение на условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние (наричан за кратко „наръчник“) е предназначен за земеделските стопани, за да ги насочва в тяхната ежедневна работа. Същият може да се ползва и от специалисти в системата от земеделието при консултиране на стопаните.

Земеделските стопани се задължават да поддържат земята в добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС), за да получат подпомагане в пълен размер по различните схеми и мерки на Общата селскостопанска политика.

2. Основание

Наръчникът съдържа седем Национални стандарти, както и допълнителни препоръки за тяхното спазване, основаващи се на изискванията на Европейското законодателство (Регламент (ЕО) № 1306 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за финансирането, управлението и мониторинга на Общата селскостопанска политика). Държавите членки от своя страна определят на национално равнище минималните изисквания за добро земеделско и екологично състояние, като вземат предвид специфичните характеристики на засегнатите площи, включително почвено-климатични условия, съществуващите системи за земеделие и структурата на земеделските стопанства.

3. Обосновка

Националните стандарти са част от Правилата за кръстосано съответствие, които се състоят от Законоустановените изисквания към управлението съгласно правото на Съюза и стандартите за ДЗЕС на земята, установени на национално равнище от *Приложение II* на Регламент (ЕО) № 1306/2013, свързани с Област „Околна среда, изменение на климата, добро земеделско състояние на земята“.

4. ЗАПОВЕД на министъра на земеделието и храните за одобряване на националните стандарти

Националните стандарти за ДЗЕС на земята са определени със Заповед № РД 09-122/23.02.2015 г. на Министъра на земеделието и храните (публикувана на интернет страницата на Министерство на земеделието и храните – http://www.mzh.government.bg). *Приложение 1*.

5. Контролиращ орган

Държавен фонд „Земеделие“ - Разплащателна агенция (ДФЗ-РА) е контролиращ орган и извършва плащания по подадени заявления от земеделските стопани, кандидатстващи за подпомагане. Използването по предназначение на заявените площи и тяхното поддържане в добро земеделско и екологично състояние се установява чрез проверки от Техническия инспекторат на ДФЗ-РА. Неспазването на стандартите, установено при проверка, се санкционира чрез редуциране на плащанията на земеделския стопанин.

6. Приложимост на изискванията

Националните стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята са задължителни за изпълнение от всички земеделски стопани, собственици и/или ползватели на земеделски земи, които са бенефициенти по:

- директните плащания;
- чл. 46 и чл. 47 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007;
- следните мерки от Програмата за развитие на селските райони (2014-2020): Агроекология и климат; Биологично земеделие; Плащания по „НАТУРА 2000“ и Рамкова директива за водите; Плащания за райони с природни или други специфични ограничения.

Националните стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята не отменят задълженията на собствениците или ползвателите на земеделски земи по Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи и други нормативни актове.

Национален стандарт 1.

Изискване: *опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, чрез просмукване или оттичане, посредством буферни ивици.*

Национален стандарт 1.
Забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове в буферните ивици:
- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи, по протежение на повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;
- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи при торене с течна фракция на оборския тор;
- с ширина минимум 10 метра при торене на площи с наклон;

- с ширина минимум 50 метра при торене на площи с остър наклон.

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е приложим за изпълнение, когато земеделска площ от стопанството Ви (обработваема земя, трайно насаждение или постоянно затревена площ) граничи с повърхностен воден обект (река, язовир, езеро, море), с изключение на оризовите клетки.

За тези площи трябва да оставите **буферна ивица** по протежение на водния обект с ширина минимум **5 метра**, в която да не прилагате минерални и/или органични азотсъдържащи торове.

При равнинните площи, ако торите с течна фракция на оборски тор, то ширината на буферната ивица трябва да бъде минимум **10 метра.**

При площи с наклон (до 6°) ширината на буферната ивица трябва да бъде минимум **10 метра.**

При площи с остър наклон (над 6°) ширината на буферната ивица трябва да бъде минимум **50 метра**, поради увеличаване на риска от оттичане и просмукване на нитратите.

За отправна точка при измерване на буферната ивица служи отрезът на брега, който реката прави при пълноводие, или брега на водния обект.

При наличие на естествена или изкуствено създадена тревна или залесена ивица с дървесна или храстовидна растителност, тя се счита за част от оставената буферна ивица.

Буферна ивица край река

Буферна ивица край езеро

Национален стандарт 2.

Изискване: *документ за право на ползване на вода за напояване от оторизирани органи.*

Национален стандарт 2.

При използване на вода за напояване, земеделският стопанин трябва да притежава съответния документ за право на ползване (разрешително, договор и други).

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е приложим за изпълнение, когато във Вашето стопанство използвате вода за напояване за производствени нужди. В такъв случай трябва да имате документ за ползване на водата от оторизиран орган и да спазвате разрешителните процедури за това. В обхвата на изискването на стандарта се включват и всички собствени водоизточници (кладенци, сондажи и др.).

За целта следва да се обърнете към съответния териториален офис на една от четирите басейнови дирекции в страната, за да получите точна информация за Вашия случай.

Министърът на околната среда и водите издава разрешителни само за комплексните и значими язовири.

За водовземане и ползване на водите на общинските язовири и микроязовири - публична общинска собственост, разрешителните се издават от кмета на общината след решение на Общинския съвет.

Национален стандарт 3.

Изискване: *забрана за замърсяване на подземните води с вещества от Списък I и Списък II.*

Национален стандарт 3.

Забранява се пряко и непряко отвеждане на веществата от Списък I и Списък II в подземните води.

Списък I.

1. Органохалогенни съединения и вещества, които могат да формират подобни във водните части от околната среда.
2. Органофосфорни съединения.
3. Органокалаени съединения.
4. Вещества, притежаващи канцерогенни, мутагенни или тератогенни свойства във или посредством водните части на околната среда (1).
5. Живак и неговите съединения.
6. Кадмий и неговите съединения.
7. Минерални масла и въглеводороди.
8. Цианиди.

(1) Ако определени вещества от списък II са канцерогенни, мутагенни или тератогенни, те се отнасят към т. 4 от списък I.

Списък II.

1. Неметали, метали и техните съединения:

1.1. Цинк 1.2. Мед 1.3. Никел 1.4. Хром 1.5. Олово 1.6. Селен 1.7. Арсен	1.8. Антимон 1.9. Молибден 1.10. Титан 1.11. Калай 1.12. Барий 1.13. Берилий 1.14. Бор	1.15. Уран 1.16. Ванадий 1.17. Кобалт 1.18. Талий 1.19. Телур 1.20. Сребро
2. Биоциди и техните деривати. 3. Вещества, които имат вреден ефект върху вкуса и/или мириса, и/или цвета на подземните води, съединения, склонни да причинят формирането на подобни вещества и да направят подземните води негодни за питейно-битово водоснабдяване. 4. Токсични или устойчиви органични съединения на силиций и вещества, които могат да причинят формиране на подобни съединения във водата, като се изключат тези, които са биологично безвредни или са бързо превръщащи се в безвредни вещества във водата. 5. Неорганични съединения на фосфора и елементарен фосфор. 6. Флуориди. 7. Амоняк и нитрити.		

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът следва да бъде стриктно изпълняван за всички площи от Вашето стопанство, включващи както земеделските площи, така и площите обслужващи земеделската дейност.

Замърсяването на подземните води с опасни вещества от земеделската дейност, включени в Списък I и Списък II може да стане по два начина, чрез **пряко или непряко отвеждане**.

1. Пряко отвеждане *е когато опасни или вредни вещества под формата на течност се вливат в подземните води чрез специално изградени за целта съоръжения (тръбопроводи, попивни или инжекционни кладенци).*

Ако върху площи от стопанството си имате изградени от посочените съоръжения, то Вие не трябва да ги използвате за отвеждане на отпадни води от земеделската дейност. Например: води, получени след измиване на машини и съдове при използване на дезинфекционни разтвори, ветеринарномедицински препарати, пестициди (след провеждане на растителнозащитни пръскания), минерални торове, течна фракция на оборски тор, минерални масла и горива и др.

2. Непряко отвеждане *е когато опасни или вредни вещества се разливат* ***<u>директно</u>*** *върху почвата и чрез филтрация през почвата и скалите постъпват в подземните води.*

При употреба на вещества включени в Списък I и Списък II, Вие не трябва да допускате разливане/разпръскване на тези вещества върху почвата.

Препоръки: При пълнене и почистване на пръскачките, трябва да се избягва разливането на разтвора върху почвата или в повърхностни водни обекти; горивото да бъде съхранявано върху специални платформи, които възпрепятстват разливи и течове от контейнерите. Когато в земеделското стопанство има съоръжение за обезпаразитяване на овце, то съоръжението и буферна зона около него не трябва да позволяват изтичане на разтвора върху почвата, съоръженията трябва да бъдат без структурни дефекти. При съхранение на оборски тор, съоръженията следва да не позволяват просмукване на течната фракция в почвата. При установено нерегламентирано изхвърляне на твърди отпадъци (сметища) върху площи от стопанството, следва незабавно да бъдат предприети мерки за почистването им.

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

„подземни води“ означава всякакви води, които са под земята в зоната на насищане и са в пряк контакт с почвения или подпочвен пласт;
„замърсяване“ означава изхвърляне пряко или непряко на вещества в подземните води, резултат от което е внасянето във водата на нови, нехарактерни за нея вещества или превишаването на нормалната им средногодишна концентрация.

Национален стандарт 4.

Изискване: *опазване на почвата от ерозия, чрез осигуряване на растителна покривка със слята повърхност в обработваемите площи.*

Национален стандарт 4.
В земеделското стопанство с уникален идентификационен номер и обработваеми площи над 5 ха е задължително в общата сеитбооборотна площ да се включат минимум 30% култури със слята повърхност, с изключение на площи за производство на тютюн.

В общата сеитбооборотна площ на стопанството се включват отглежданите култури със слята повърхност, окопните култури и площите оставени под угар. Не се включват постоянно затревените площи, трайните насаждения (многогодишните култури), оранжерийните площи, семейните градини и площите заети с тютюн.

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е приложим за изпълнение, когато обработваемата земя в стопанството Ви е с размер повече от **5 ха (50 дка).**

За изпълнение на стандарта, трябва да засеете минимум **30% култури със слята повърхност** от общата сеитбооборотна площ, така допринасяте за предотвратяване на ерозията на площите, върху които отглеждате тези култури.

Препоръчваме Ви:

За по-добро управление на Вашите обработваеми земи, всяка година изготвяйте сеитбоборотен план на стопанството. За целта се обръщайте към специалист агроном.

Площите под угар също се включват в сеитбооборотния план. Правете разлика между двата вида угар – черна и зелена:

- **черната угар** е без наличие на растителна покривка и не покрива изискването на стандарта;
- **при зелената угар**, върху площта се засява култура със слята повърхност като образуваната растителна покривка не се използва за производство, а се заорава, т. нар. сидерация.

Зеленото торене представлява заораване на свежа (зелена) маса за обогатяване на почвата с органично вещество и повишаване на почвеното плодородие. За целта се използват т. н. „сидерати“, които могат да бъдат азотфиксиращи растения от сем. Бобови (Fabacea) и/или култури с по-къс вегетационен период и формиращи голямо количество растителна маса, която може бързо да се разлага. Срокът на заораване на сидератите зависи от времето на засяване на следващата култура и от времето, необходимо за разлагане на органична маса. Растенията се заорават на 20-25 см дълбочина.

Култури със слята повърхност

Национален стандарт 5.

Изискване: *опазване на почвата от ерозия чрез подходящи мерки*

Национален стандарт 5.
За ограничаване на ерозията на площи с наклон се прилага:
- за обработваеми земи – обработката на почвата се извършва перпендикулярно на склона или по хоризонталите;

- за трайни насаждения – укрепване на междуредията чрез затревяване частично/пълно, или засяване/засаждане с други култури, и/или обработката на почвата се извършва перпендикулярно на склона или по хоризонталите.

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е приложим за изпълнение, когато обработваеми площи или площи с трайни насаждения от стопанството Ви са с наклон.

При тези площи почвата е подложена на механично разрушаване и отнасяне в резултат от въздействието на водата и вятъра; на лице е влошена структура и водно-въздушен режим на почвата. Този процес се определя като ерозия на почвата.

За да предотвратите появата на ерозионни процеси на тези площи, Вие трябва:

- **при обработваемите земи** да извършвате обработката на почвата перпендикулярно на склона или по хоризонталите, т. нар. контурна обработка;

- **при трайните насаждения** да укрепите междуредията чрез затревяване (частично или пълно) или да ги засеете/засадите с други култури, и/или да извършите обработката на почвата перпендикулярно на склона или по хоризонталите.

Частично затревяване *на междуредията е когато затревяването е през едно или две междуредия.*

Препоръчителни мерки:

За да предотвратите появата на ерозионни процеси на почвата, Вие може да прилагате една или няколко от следните мерки:

- противоерозионни сеитбообращения в засегнатите участъци;
- подходящи обработки на почвата;
- запазване и изграждане на съществуващите полезащитни пояси;
- опазване на съществуващите и изграждане на нови тераси и синори;
- постоянно затревяване или затревяване с цел „зелено торене“.

Контурна обработка на почвата

Пълно затревяване в трайно насаждение

Национален стандарт 6.

Изискване: *Запазване на почвеното плодородие чрез забрана за изгаряне на стърнищата.*

Национален стандарт 6.
Забранява се изгарянето на стърнищата.

Стърнище *се наричат следжътвените остатъци от зимните и пролетните житни култури със слята повърхност (пшеница, ръж, тритикале, овес и ечемик).*

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е задължителен за изпълнение, ако на площи от стопанството си отглеждате някоя от посочените зимни и/или пролетни житни култури със слята повърхност – пшеница, ръж, тритикале, овес и ечемик. За изпълнение на стандарта, Вие не трябва да изгаряте стърнищата.

При изгарянето на стърнищата и другите растителни остатъци:

- се увеличава опасността от пожари;
- високата температура унищожава голяма част от органичното вещество в тях;
- разрушава се хумусния слой;
- унищожава се част от почвените микроорганизми, под въздействието на които се разграждат органичните вещества;
- увеличава се процентът на въглеродните емисии и финитe прахови частици във въздуха и др.

Когато не изгаряте стърнищата и другите остатъци, а ги заоравате, Вие поддържате оптимални условия за:

- подобряване на почвеното плодородие, водопропускливостта, влагоемността на почвата и ерозионната устойчивост на почвата;
- унищожаване на плевелната растителност;
- потискане развитието на неприятелите и причинители на болести по културите.

Растителните остатъци след заораване попадат при по-благоприятни условия за трансформиране в органично вещество, а по-ранната дълбока оран оказва положително въздействие върху добивите от земеделските култури.

Със заораването на стърнищата и другите растителни остатъци, се запазва част от полезната почвена микрофлора и фауна, които пряко участват в процесите на преобразуване на органичните вещества в хумус и са важен фактор за повишаване плодородието на почвата и устойчивостта й на ерозия.

Препоръки за оползотворяване на растителните остатъци чрез:

- използването на раздробители (мулчери) за нарязване и разхвърляне на остатъците;
- постеля за животните;

- почвени субстрати при някои култури;
- фураж на животните;
- получаване на брикети/пелети за директно изгаряне като биогориво;
- за получаване на биогаз;
- за получаване на „зелена“ енергия.

Растителните остатъци като цяло (вкл. остатъците в овощни градини/оранжерии) можете да оползотворите чрез използването им за мулчиране; производство на компост и други.

Стърнище от житни култури

Изгаряне на стърнище от житни култури

Национален стандарт 7а)

Изискване: *запазване и поддържане на съществуващите полски граници (синори) в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел*.

Национален стандарт 7а)
Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите полски граници (синори) в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел.

Полски граници (синори) могат да бъдат вдлъбнати, изпъкнали или наклонени части на земната повърхност, покрити с камъни, тревни, храстови или дървесни съобщества. Често следват хоризонталите (топографията на терена) и осигуряват ефективна защита от ерозия. Синорите са също важен елемент на ландшафта като местообитание на много животински и растителни видове. Те се разрушават, или поради липса на средства за поддържане от земеделските стопани, или поради превръщането им в допълнителна обработваема земя или комасация/окрупняване на масивите.

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е приложим за изпълнение, когато във или към земеделска площ от стопанството Ви (обработваема земя, трайно насаждение или постоянно затревена площ), са налични с полски граници (синори).

За изпълнение на стандарта не трябва да ги премахвате или да нарушавате тяхната цялост. Например: чрез разораване, изсичане или изгаряне на растителността, а да ги запазвате и поддържате.

Опазвайки синорите в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел, Вие спомагате за:

- Естествено очертаване границите на Вашите парцели;
- Съхраняване на традиционния облик на селските райони;
- Подобряване и разнообразяване на ландшафта;
- Опазване на синхрона от треви, храсти и дървета, следващи хоризонталите на терена и осигуряване на ефект „защита от ерозия“;
- Запазване на местообитанието на животински и растителни видове и поддържане на биоразнообразието в тях.

Синор към обработваема земя

Синор към постоянно затревена площ

Синор като граница

Ортофото изображение на синор

Национален стандарт 7б)

Изискване: *запазване и поддържане на съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел.*

Национален стандарт 7б)
Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;

Терасирането е най-широко разпространеното хидротехническо мероприятие в обработваемите земи.

Гребеновидните или валови тераси *са малки земни насипи (валове) напречно на склона. Те се изграждат на терени с по-малък наклон и са подходящи за отглеждане на полски култури.*

Наорните тераси *са изкуствени слогове и са лесно изпълними. Изграждат се при терени с наклон до 8-10° за отглеждане на полски култури.*

Стъпаловидните тераси *се изграждат при терени с наклон над 7-8°. Изграждането при тях става с откос (бряг) и плато, като откосите се правят земни, с машини и зидани. Когато платото е хоризонтално и по-тясно, то се използва за трайни насаждения, а когато е с наклон – за отглеждане на култури със слята повърхност.*

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е приложим за изпълнение, когато върху земеделска площ от стопанството Ви (обработваема земя, трайно насаждение или постоянно затревена площ) са изградени трайни тераси. За изпълнение на стандарта не трябва да ги разрушавате или да нарушавате тяхната цялост (напр. чрез разораване в определени техни участъци), а да ги запазвате и поддържате.

Посредством запазване и поддържане на трайните тераси, Вие допринасяте за:

- използване на терените с наклон за обработваеми земи и трайни насаждения;
- улесняване обработката на почвата;
- забавяне на развитието на ерозионните процеси;
- предотвратяване на разрушаването на хумусния хоризонт;
- задържане на валежните води и водите при напояване.

Трайна тераса в овощна градина

Трайна тераса в овощна градина

Трайна тераса в постоянно затревена площ

Ортофото изображение на трайна тераса

Национален стандарт 7в)

Изискване: *запазване и поддържане на съществуващите постоянни пасища, мери и ливади от нежелана растителност.*

Национален стандарт 7в)
Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите постоянни пасища, мери и ливади от нежелана растителност – орлова папрат (Pteridium aquilinum), чемерика (Veratrum spp.), айлант (Ailanthus altissima) и аморфа (Amorpha fruticosa).

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е приложим за изпълнение, за всички постоянно затревени площи от стопанството.

За запазване и поддържане на съществуващите постоянно затревени площ от навлизане на нежелана растителност – орлова папрат, чемерика, айлант и аморфа следва да водите периодична борба (премахване) на тази растителност, тъй като това са изключително агресивни и инвазивни видове, които причиняват от леки до тежки натравяния или предизвикват смърт при животните.

Защо са опасни тези видове и методи за борба и премахването им

Голяма част от естествените ливади и пасища дават ниски добиви трева и сено с понижена хранителна стойност поради специфичния ботанически състав на тревостоя. В някои от тях се срещат и опасни за животните растения. Значителна част, особено от високопланинските ливади и пасища, са обрасли с орлова папрат, чемерика, ливадна паламида, кисели треви и други растения, които ги правят практически неизползваеми като фуражни площи.

Лошият ботанически състав на ливадите и пасищата се дължи главно на неправилното им използване и недостатъчните грижи: не навременна коситба (много ранна или късна), слаба или прекомерно силна паша, недостиг на хранителни вещества в почвата, преовлажняване и др. Отстраняването на тези причини в много случаи има решаващо значение за подобряване състоянието на ниско продуктивните ливади и пасища.

Особено висок ефект дава правилното торене. Използването на подходящи торове и торови норми, от една страна потиска развитието на редица плевели, от друга, благоприятства и ускорява растежа на полезни треви и дава възможност косителата (пашата) да се извърши преди осеменяването на голяма част от плевелите. Основното подобряване само с агротехнически мероприятия на ливадите и пасищата, затревени основно от многогодишни растения с мощна коренова система или храсти, само с агротехнически мероприятия, е трудно и скъпо.

Орловата папрат (Pteridium aquilinum) е отровно за животните растение. Същите, да не се хранят със силаж или сено, съдържащи над 2% орлова папрат. Райони, заети с папрат в ливадите и пасищата трябва да се унищожават чрез минимум двукратно окосяване през годината или като се прилагат подходящи хербициди.

Чемериката (Veratrum spp.) е многогодишно растение, което се среща по влажни ливади в планинския и предпланинския пояс. Различните видове чемерика причиняват отравяния при животните. Унищожаването на чемериката по пасищата и ливадите става чрез косене, като за целта за период от три последователни години, се коси през пролетта, когато надземната част на растението израсне на височина 20-30 см.

Айлант (Ailanthus altissima) – е един силно инвазивен вид, който има способност бързо да превзема територии с нарушения на природната среда. Той налага силен натиск над другите видове, отделяйки алелопатични вещества (химически активни вещества, които възпрепятстват развитието на конкурентни видове). Борбата с този вид се извежда много трудно, предимно по механичен път.

Храстовидната аморфа (Amorpha fruticosa) – е силно разклонен храст с тънки изправени стъбла, висок 3-6 м. Листата са сложни, текоперести, състоящи се от 11 до 25 елипсовидни петурки. Цветовете са дребни, ароматни, червено-виолетови, със златистожълти тичинки, събрани в изправени върхни гроздовидни съцветия. Цъфти от юни до август. Плодът е дребен, дъговидно извит едносеменен боб, наподобяващ формата на сърп. Размножава се чрез семена, коренови издънки и резници.

Методи за борба – борбата се води диференцирано, съобразно състава на плевелите и другата растителност. Извършва се главно механично. При механичното унищожаване

на плевелите и другата вредна растителност на наклонени терени да се предвиди възможността от засилване на ерозионните процеси.

Национален стандарт 7г)

Изискване: *запазване и поддържане на живите плетове и дърветата по време на размножителния период и периода на отглеждане при птиците.*

Национален стандарт 7г)
Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите живи плетове и дървета, които не се отрязват по време на размножителния период и периода на отглеждане при птиците (от 1 март до 31 юли).

„Жив плет“ *е обрасла с храстовидна растителност ивица, понякога с редици от дървета в средата.*

Жив плет към обработваема площ

Жив плет към постоянно затревена площ

Приложимост и препоръки за изпълнение на стандарта

Стандартът е приложим за изпълнение, ако в земеделска площ от стопанството Ви (обработваема земя, трайно насаждение или постоянно затревена площ) са налични живи плетове и/или дървета, в които птиците могат да гнездят.

Единично дърво в обработваема земя

Дървета в постоянно затревена площ

За опазване на птиците през размножителния период и периода на отглеждане на малките, който е **от 1 март до 31 юли**, Вие не трябва да **отрязвате** съществуващите живи плетове и/или дървета, освен в случай на издадено разрешително от компетентен орган.

Важно! Не се счита за нарушение на стандарта премахването на нежелана растителност съгласно НС 7в) – дървесен вид айлант в постоянно затревените площи от стопанството.

Приложение: 1

Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Министерство на земеделието и храните

З А П О В Е Д

№ РД 09-122

София, 23.02.2015 година

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, чл. 42, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители и във връзка с чл. 93 (1), буква а) и *Приложение* II от Регламент (ЕО) № 1306 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно финансирането, управлението и мониторинга на Общата селскостопанска политика и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 352/78, (ЕО) № 165/94, (ЕО) № 2799/98, (ЕО) № 814/2000, (ЕО) № 1290/2005 и (ЕО) № 485/2008 на Съвета.

Н А Р Е Ж Д А М:

I. Отменям Заповед № РД 09-616/21.07.2010 г. на министъра на земеделието и храните (обн. ВД, бр. 63 от 2010 г.), изменена със Заповед № РД 09-609/26.07.2011 г. (обн. ДВ, бр. 76 от 2011 г.); Заповед № РД 09-126/14.02.2012 г. (обн. ДВ, бр. 23 от 2012 г.), Заповед № РД 09-1418/18.12.2012 г. (обн. ДВ, бр. 21 от 2013 г.), Заповед № РД 09-93/07.02.2013 г. (обн. ДВ, бр. 21 от 2013 г.), Заповед № РД 09-501/25.07.2013 г. (обн. ДВ, бр. 77 от 2013 г.), Заповед № РД 09-123/10.03.2014 г. (обн. ДВ, бр. 27 от 2014 г.), Заповед № РД 09-150/12.03.2014 г. (обн. ДВ, бр. 27 от 2014 г.).

II. Одобрявам Национални стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята в област *„Околна среда, изменение на климата и добро земеделско състояние на земята“*:

Национален стандарт 1.

Забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове в буферните ивици:

- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи, по протежение на повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;
- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи при торене с течна фракция на оборския тор;
- с ширина минимум 10 метра при торене на площи с наклон;
- с ширина минимум 50 метра при торене на площи с остър наклон.

Национален стандарт 2.

При използване на вода за напояване, земеделският стопанин трябва да притежава съответния документ за право на ползване (разрешително, договор и др.).

Национален стандарт 3.

Забранява се пряко и непряко отвеждане на вещества от Списък I и Списък II в подземните води (Приложение към НС 3.).

Национален стандарт 4.

В земеделското стопанство с уникален идентификационен номер и обработваеми площи над 5 ха е задължително в общата сеитбооборотна площ да се включат минимум 30% култури със слята повърхност, с изключение на площи за производство на тютюн.

Национален стандарт 5.

За ограничаване на ерозията на площи с наклон се прилага:

- за обработваеми земи - обработката на почвата се извършва перпендикулярно на склона или по хоризонталите;
- за трайни насаждения - укрепване на междуредията чрез затревяване частично/пълно, или засяване/засаждане с други култури, и/или обработката на почвата се извършва перпендикулярно на склона или по хоризонталите.

Национален стандарт 6.

Забранява се изгарянето на стърнищата.

Национален стандарт 7.

Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите:

- полски граници (синори) в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;
- съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;
- постоянни пасища, мери и ливади от навлизането на нежелана растителност - орлова папрат (Pteridium aquilinum), чемерика (Veratrum spp.), айлант (Ailanthus altissima) и аморфа (Amorpha fruticosa);

- живи плетове и дървета, които не се отрязват по време на размножителния период и периода на отглеждане при птиците (от 1 март до 31 юли).

II. Националните стандарти за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС) на земята са задължителни за изпълнение от всички земеделски стопани, собственици и/или ползватели на земеделски земи, които са бенефициенти по:

- директните плащания;

- чл. 46 и чл. 47 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007;

- следните мерки от Програмата за развитие на селските райони (2014-2020): Агроекология и климат; Биологично земеделие; Плащания по „НАТУРА 2000“ и Рамкова директива за водите; Плащания за райони с природни или други специфични ограничения.

III. Националните стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята не отменят задълженията на собствениците или ползвателите на земеделски земи по Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползването на земеделските земи и други нормативни актове.

Контролът по изпълнението на Заповедта възлагам на заместник-министър д-р Цветан Димитров.

Настоящата заповед да се публикува на интернет страницата на министерството.

МИНИСТЪР: /п/
/ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА/

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ЗАПОВЕД № РД09-122/23.02.2015 г.

Приложение към Национален стандарт № 3.

Списък I.

1. Органохалогенни съединения и вещества, които могат да формират подобни във водните части от околната среда.
2. Органофосфорни съединения.
3. Органокалаени съединения.
4. Вещества, притежаващи канцерогенни, мутагенни или тератогенни свойства във или посредством водните части на околната среда (1).
5. Живак и неговите съединения.
6. Кадмий и неговите съединения.
7. Минерални масла и въглеводороди.
8. Цианиди.

(1) Ако определени вещества от списък II са канцерогенни, мутагенни или тератогенни, те се отнасят към т. 4 от списък I.

Списък II.

1. Неметали, метали и техните съединения:

1.1. Цинк	1.11. Калай
1.2. Мед	1.12. Барий
1.3. Никел	1.13. Берилий

1.4. Хром 1.14. Бор
1.5. Олово 1.15. Уран
1.6. Селен 1.16. Ванадий
1.7. Арсен 1.17. Кобалт
1.8. Антимон 1.18. Талий
1.9. Молибден 1.19. Телур
1.10. Титан 1.20. Сребро
2. Биоциди и техните деривати.
3. Вещества, които имат вреден ефект върху вкуса и/или мириса, и/или цвета на подземните води, съединения, склонни да причинят формирането на подобни вещества и да направят подземните води негодни за питейно-битово водоснабдяване.
4. Токсични или устойчиви органични съединения на силиций и вещества, които могат да причинят формиране на подобни съединения във водата, като се изключат тези, които са биологично безвредни или са бързо превръщащи се в безвредни вещества във водата.
5. Неорганични съединения на фосфора и елементарен фосфор.
6. Флуориди.
7. Амоняк и нитрити.

Допълнителна информация:

1. Прякото отвеждане на опасни или вредни вещества в подземните води е налице когато веществата под форма на течност постъпват/се вливат в подземните води без филтрация през почвата или скалите. Обикновено за целта се използват съоръжения – тръбопроводи и кладенци, наречени попивни, инжекционни и т.н., служещи да извършат прякото отвеждане.

Земеделският стопанин недопуска използване на съоръжения за пряко отвеждане на отпадъчни води от земеделската дейност, съдържащи вещества от Списък I и Списък II в подземните води.

2. Непряко отвеждане на замърсители в подземните води е налице когато постъпването на веществата става след филтрация през почвата и скалите.

Земеделският стопанин предприема мерки за недопускане на замърсяване на почвената повърхност, земите и терените на стопанството при съхранение и употреба на продукти за растителна защита, торове, дезинфекционни разтвори, минерални масла и горива, ветеринарномедицински препарати, както и други вещества от Списък I и Списък II, доколкото имат отношение към земеделската дейност.